

Filosofia

La matèria de filosofia, per la radical actitud cognoscitiva que representa i la varietat de temes i aspectes dels quals tracta, proporciona un espai idoni per al desenvolupament integrat de les competències clau i els objectius d'etapa de batxillerat. En aquest sentit, la indagació entorn de problemes universals i fonamentals, com ara els referits a la naturalesa última de la realitat, la veritat, la justícia, la bellesa o la pròpia identitat i dignitat humanes, al costat de la reflexió crítica sobre les idees i pràctiques que constitueixen el nostre entorn cultural, serveixen, simultàniament, al propòsit de promoure la maduresa personal i social de l'alumne i al desenvolupament tant de la seva dimensió intel·lectual com d'aquells altres aspectes ètics, polítics, cívics, emocionals i estètics que configuren la seva personalitat.

Així, la matèria de Filosofia té, en primer lloc, la finalitat d'oferir un marc conceptual i metodològic per a l'anàlisi de les inquietuds essencials i existencials de l'alumne de batxillerat, en el qual aquest pugui tractar personalment les grans preguntes i propostes filosòfiques i emprendre una reflexió crítica sobre el sentit i valor dels diferents sabers, activitats i experiències que configuren el seu entorn vital i formatiu. En segon lloc, l'educació filosòfica resulta imprescindible per a l'articulació d'una societat democràtica entorn de principis, valors i pràctiques ètiques, polítiques i cíviques, la legitimitat i l'eficàcia precisen de la deliberació dialògica, la convicció racional i l'autonomia de judici dels ciutadans. La filosofia, finalment, suposa també una reflexió crítica sobre les emocions i els sentiments, presents en tots els àmbits, des de l'estètica a la teòrica passant per l'ètica i, sovint, oblidats en els currículums.

La matèria de filosofia atén aquests tres propòsits a través del desenvolupament conjunt d'una sèrie de competències específiques representatives, quasi totes, de les fases habituals del procés de crítica i examen de problemes i hipòtesis filosòfiques. Donat el caràcter eminentment maièutic d'aquest procés, tals competències han de ser, a més, implementades en el marc metodològic d'un ensenyament, en bona part dialògic, que prengui com a centre de referència la pròpia indagació filosòfica de l'alumne.

La primera d'aquestes competències es refereix a la comprensió de la naturalesa problemàtica de la realitat i de la pròpia existència humana, com també a la reflexió imprescindible per intentar explicar-la i orientar-la. Aquesta tasca requereix, al seu torn, del desenvolupament de les competències específiques, referides respectivament al maneig crític i la producció rigorosa d'informació, a l'ús i identificació d'arguments i a la pràctica del diàleg com a procés cooperatiu de coneixement. La pràctica del diàleg, una cosa formalment constitutiva de l'exercici filosòfic, implica al seu torn, com una altra de les competències a desenvolupar, el reconeixement del caràcter plural i no dogmàtic de les idees i teories filosòfiques, com també la implementació d'aquest reconeixement en la doble tasca, crítica i constructiva, de contrastar-les i descobrir les seves relacions d'oposició i la complementarietat. L'activitat filosòfica ha de procurar, a més, el desenvolupament de facultats útils, tant per a la formació integral de la personalitat de l'alumne, com perquè aquest pugui afrontar amb èxit els desafiaments personals, socials i professionals que porta amb si un món, com el nostre, en perpètua transformació i sembrat d'incerteses. Així, l'adquisició d'una perspectiva global i interdisciplinària dels problemes, la facultat per generar un pensament autònom a la vegada que rigorós sobre assumptes essencials i el desenvolupament d'una posició i un compromís propi enfront dels reptes del segle XXI, són elements imprescindibles per a l'assoliment de la plena maduresa intel·lectual, moral, cívica i emocional dels alumnes. Finalment, l'educació de les emocions entorn a la reflexió estètica sobre l'art i els entorns audiovisuals que configuren la cultura contemporània contribueix a l'assoliment d'una competència indispensable per al creixement integral de l'alumne.

Quant als criteris d'avaluació, aquests es formulen en relació directa a cadascuna de les competències específiques ja exposades i han d'entendre's com a eines de diagnòstic i millora en relació amb el nivell d'acompliment que s'espera de l'adquisició d'aquelles. És per això pel que, en connexió amb els sabers bàsics, han d'atendre tant els processos com als propis productes de

l'aprenentatge, requerint, per a l'execució adequada, d'instruments d'avaluació variats i ajustables als diferents contextos en els que hagi de concretar-se el desenvolupament de les competències.

Els sabers bàsics, distribuïts en tres grans blocs, estan dirigits a dotar a l'alumne d'una visió bàsica i de conjunt del ric i complex camp d'estudi que comprèn la filosofia, si bé en cada cas i atesa la idiosincràsia de l'alumne, al context educatiu, o a altres criteris pedagògics, es podrà aprofundir en uns més que en uns altres, a més d'agrupar-los i articular-los a conveniència. Així, després d'un primer bloc de sabers dedicat a la naturalesa de la pròpia activitat filosòfica i la seva vinculació amb els problemes de la condició humana, es despleguen altres dos blocs; un dedicat a l'anàlisi de qüestions bàsiques sobre el coneixement i la realitat i un altre consagrat als problemes relatius a l'ètica, la filosofia política i l'estètica. En el disseny i distribució de blocs i sabers s'ha cercat l'equilibri i el diàleg entre diferents plantejaments i corrents, el desenvolupament de les competències específiques ja enunciades i l'intent de reparar aquelles situacions que, com la marginació i ocultació històrica de la dona o els prejudicis culturals de caràcter etnocèntric, racista o antropocèntric, han pogut llastar fins a èpoques recents el desenvolupament de la disciplina.

Finalment, donades l'actitud i la manera de conèixer que corresponen a la filosofia i la naturalesa, profundament arrelada en l'experiència humana, dels seus principals problemes, resulta obvi que el seu ensenyament i aprenentatge no han de consistir en una mera exposició programàtica de temes i qüestions sinó, més aviat, en la generació d'una experiència real de descobriment dels interrogants filosòfics a partir de la qual es convidi a l'alumne a la recerca analítica entorn d'aquests, a l'avaluació crítica de les diverses respostes que se'ls han donat i a la construcció rigorosa dels propis posicionaments personals. D'això últim depèn, a més, la gènesi d'una reflexió que orienta realment la vida personal, social i professional dels alumnes. En aquest sentit, la programació de la matèria haurà de considerar la naturalesa dialògica, participativa, interdisciplinària, creativa i compromesa amb problemes de rellevància que posseeix en si mateixa l'activitat filosòfica, dirigint-la cap a l'assoliment de l'autonomia personal i l'exercici crític i ecosocialment responsable de la ciutadania.

Competències específiques

CE 1 Identificar problemes i formular preguntes sobre el fonament, valor i sentit de la realitat i l'existència humana, a partir de l'anàlisi i interpretació de textos i altres formes d'expressió filosòfica i cultural, per reconèixer la radicalitat i transcendència de tals qüestions, com també la necessitat d'afrontar-les per desenvolupar una vida reflexiva i conscient de si.

L'activitat filosòfica parteix de l'actitud de sorpresa davant el fet mateix de l'existència i les diverses preguntes que, una vegada posades en dubte les creences comunes, cal plantejar sobre la seva entitat, valor i sentit. Aquesta actitud de dubte i sorpresa, malgrat que es desenvolupa de forma quasi natural en l'adolescència, requereix d'un llit formal i metodològic, un llenguatge específic i una tradició cultural que faciliti a l'alumne l'expressió i l'anàlisi de les seves inquietuds vitals i existencials. D'aquí la conveniència que les grans preguntes sobre la realitat, de la pròpia entitat i identitat humana i de les seves relacions teòriques, pràctiques i estètiques amb l'entorn, a més de revelar-se a través de la mateixa experiència problemàtica del món, siguin reconegudes i analitzades en textos i altres mitjans triats d'expressió filosòfica o més àmpliament cultural (científica, artística, religiosa, etc.). L'objectiu primordial és que l'alumne prengui plena consciència de la pertinència i la projecció universal, alhora que històricament i culturalment lligades, de les citades qüestions, de la interpel·lació vital que aquestes suposen i de la necessitat d'afrontar-les per a l'assoliment d'una vida reflexiva, crítica i plenament conscient de si.

Aquesta competència específica es connecta amb els descriptors següents: CCL2, CPSAA1.2, CC1, CC3, CCEC1.

CE 2 Cercar, gestionar, interpretar, produir i transmetre correctament informació relativa a qüestions filosòfiques, a partir de l'ús contrastat i segur de fonts, l'ús i anàlisi rigorosa d'aquestes i l'ús de procediments elementals de recerca i comunicació, per desenvolupar una actitud indagadora, autònoma, rigorosa i creativa en l'àmbit de la reflexió filosòfica.

El coneixement de les tècniques fonamentals de recerca en filosofia comença pel domini de criteris i procediments de cerca, organització i avaluació d'informació segura i rellevant, tant en entorns

digitals com en uns altres més tradicionals i tant en l'àmbit acadèmic com en el més quotidià. D'altra banda, la recerca filosòfica a partir de fonts exigeix no sols el desenvolupament, entre altres, de l'hàbit lector, sinó també de l'ús d'estratègies bàsiques i específiques d'anàlisi, interpretació, recensió i avaluació crítica i filosòfica d'aquestes fonts, siguin escrites o orals, de caràcter textual o audiovisual i siguin o no de gènere estrictament filosòfic. Així mateix, la recerca filosòfica necessita també el domini de mètodes i protocols de producció i transmissió dels coneixements obtinguts, com ara pautes per a l'elaboració i comunicació pública de projectes que puguin plasmar-se en textos, dissertacions, presentacions, documents audiovisuals o qualsevol altre tipus de creació. L'objectiu és que l'alumne, genuïnament mogut per preguntes i problemes filosòfics i una vegada obtinguda, a través de l'argumentació i del diàleg, la comprensió bàsica i informada de les principals tesis i concepcions filosòfiques, prossegueixi i complementi l'exercici dialèctic entorn d'aquestes tesis amb una proposta constructiva que, sota el format del treball de recerca o un altre similar, contribueixi a desenvolupar el judici propi, l'autonomia de criteri i la maduresa personal.

Aquesta competència específica es connecta amb els descriptors següents: CCL1, CCL2, CCL3, STEM1, CD1, CD3, CPSAA4, CC3, CE3.

CE 3 Usar i valorar adequadament arguments i estructures argumentals, a partir de l'anàlisi tant formal com informal, per produir i apreciar diferents tipus de discurs de manera rigorosa i evitar maneres dogmàtiques, fal·lacies i esbiaixades de sostenir opinions i hipòtesis.

El domini conscient dels procediments d'argumentació és condició necessària per pensar i comunicar-se amb rigor i efectivitat, tant en l'àmbit del coneixement filosòfic o científic, com en el de la vida quotidiana, com també per a la formació del propi judici i el desenvolupament de l'autonomia personal de l'alumne. L'argumentació es refereix a un tipus de competència transversal, com ho poden ser igualment el llenguatge o el càlcul; però, donada la seva importància per a qualsevol altra mena d'aprenentatge, l'ensenyament ha de ser tematitzat en un espai educatiu propi. L'àmbit més apropiat per a l'aprenentatge dels procediments d'argumentació és el de la filosofia, perquè és en ella on es tracten de manera substantiva, exhaustiva i problematitzada els fonaments, condicions, normes, tipus, propietats i límits de l'argumentació, tant formal com informal, com també la inserció en el procés complet del coneixement, a través de l'estudi de la lògica formal, de l'argumentació en general i dels mètodes del coneixement racional. L'objectiu és que l'alumne produeixi i reconegui arguments de manera lògica i retòrica correctes i ben fundats, com també que detecti fal·làcies, biaixos i prejudicis en diferents entorns comunicatius. És necessari també que l'alumne s'exerciti en les virtuts pròpies del diàleg filosòfic, que el distingeixen del simple discurs persuasiu: la recerca en comú, el compromís amb la veritat i el reconeixement respectuós de totes les idees i posicions racionalment sostenibles.

Aquesta competència específica es connecta amb els descriptors següents: CCL1, CCL5, STEM1, CC3.

CE 4 Practicar l'exercici del diàleg filosòfic de manera rigorosa, crítica, tolerant i empàtica, interioritzant les pautes ètiques i formals que aquest requereix, mitjançant la participació en activitats grupals i a través del plantejament dialògic de les qüestions filosòfiques, per promoure el contrast i intercanvi d'idees i l'exercici d'una ciutadania activa i democràtica.

El model dialògic gaudeix, des dels començaments, d'una indubtable preeminència com a mètode de filosofar i com a referent essencial de l'exercici de la ciutadania democràtica. És aquesta, doncs, una de les competències més rellevants d'entre aquelles per les quals es pot dir que la filosofia constitueix una autèntica educació cívica. El diàleg filosòfic es comprèn sota la idea de dissensió com a expressió de pluralitat i requeriment de complementarietat, més que com a simple conflicte i conjumina al seu voltant virtuts que en poques ocasions apareixen juntes: l'exigència de rigor racional, l'acceptació del pluralisme ideològic i l'actitud respectuosa i empàtica cap a les persones amb les quals dissentim, sense que per això deixem de cercar junts una posició comuna. La pràctica del diàleg filosòfic representa, d'altra banda, un procés anàleg al del propi aprenentatge des de gairebé qualsevol punt de vista pedagògic que incideixi en els aspectes motivacionals, l'aprenentatge actiu i significatiu, l'ensenyament per indagació o descobriment, el treball col·laboratiu o la formació al llarg de la vida. En general, l'activitat dialògica integra constructivament els elements de la incertesa i de la crítica i permet descobrir, a partir d'ells, plantejaments nous i es regeix pels principis de cooperació, honestat i generositat hermenèutica, com també per un esperit obert i inconclús, encara que no per això menys efectiu per a la indagació filosòfica i per a l'exercici actiu i democràtic de la ciutadania.

<p>Aquesta competència específica es connecta amb els descriptors següents: CCL1, CCL5, STEM1, CPSAA3.1, CC2, CC3, CCEC1, CCEC3.2.</p>
<p>CE 5 Reconèixer el caràcter plural de les concepcions, idees i arguments entorn de cadascun dels problemes fonamentals de la filosofia, mitjançant l'anàlisi crítica de diverses tesis rellevants respecte a aquests, per generar una concepció complexa i no dogmàtica d'aquestes qüestions i idees i una actitud oberta, tolerant i compromesa amb la resolució racional i pacífica dels conflictes.</p>
<p>La tasca d'indagació filosòfica, tant històricament com actualment i a diferència del que ocorre en altres àmbits del coneixement, es presenta radicalment oberta i disputada en totes les seves àrees. No obstant això, lluny d'interpretar aquest fet com un defecte o disfunció, ha de concebre's com una propietat intrínseca del pensament filosòfic, entès com irreductiblement plural i dialèctic, com també una ocasió per a l'exercici del debat obert i constructiu, entorn a aquells assumptes que, per afectar al caràcter, sentit i valor últim de les idees, accions, experiències i circumstàncies humanes, no admeten una interpretació unívoca i tancada. Així, es presenta aquí l'oportunitat d'exercir una forma complexa de pensament en la qual es revela, de manera sistemàtica, la necessitat de posar-se en el lloc del pensament de l'altre, comprenent i respectant el seu punt de vista com a fundat honestament en raons, sense per això veure's portat a acceptar les diferents formes d'injustícia i discriminació que precisament operen contra les condicions d'equitat del debat públic. És, doncs, aquesta competència, juntament amb l'anteriorment descrita i relativa al diàleg, la que millor i més profundament pot proporcionar a l'alumne l'educació adequada per a l'exercici de la ciutadania democràtica.</p>
<p>Aquesta competència específica es connecta amb els descriptors següents: CCL5, CC1, CC2, CC3.</p>
<p>CE 6 Comprendre les principals idees i teories filosòfiques dels més importants pensadors i pensadores, mitjançant l'examen crític i dialèctic d'aquestes i dels problemes fonamentals als quals responen, per generar una concepció rigorosa i personal del que significa la filosofia, de la seva riquesa i influència cultural i històrica i de la seva aportació al patrimoni comú.</p>
<p>El diàleg i la recerca al voltant de les preguntes filosòfiques han de radicar en un coneixement profund d'aquelles idees i hipòtesis que formen part ja del patrimoni cultural comú i que han de ser-ho, també, del bagatge intel·lectual de la ciutadania. Aquestes concepcions i idees, formulades i discutides al llarg del temps pels principals pensadors i pensadores de la història, són part insubstituïble de la nostra identitat, del substrat ideològic i argumental de les doctrines econòmiques, polítiques, científiques, estètiques o religioses vigents en la nostra cultura, com també del conjunt de principis i valors que orienten o inspiren la nostra activitat moral, social i política. Conèixer i apreciar aquelles idees amb rigor i profunditat no és només condició per a l'anàlisi de problemes filosòfics o d'ordre cultural, ètic o polític, sinó també per al coneixement d'un mateix, en tant que són aquelles idees les que alimenten i orienten les accions i pensaments que ens defineixen. És també clar, que la comprensió i l'ús del cabal de termes, conceptes i teories amb què la filosofia ha formulat i tractat cadascun dels seus problemes, no pot comprendre's si no és en el context de l'experiència genuïna d'aquests, per la qual cosa cal que l'alumne reconegui, valori i reinterpreti totes aquelles idees i propostes teòriques com a part d'un exercici personal i col·lectiu de veritable recerca filosòfica.</p>
<p>Aquesta competència específica es connecta amb els descriptors següents: CCL2, CC1, CC3, CCEC2.</p>
<p>CE 7 Adquirir una perspectiva global, sistèmica i transdisciplinària en el plantejament de qüestions fonamentals i d'actualitat, analitzant i categoritzant els seus múltiples aspectes, distingint el més substancial de l'accessori i integrant informació i idees de diferents àmbits disciplinaris des de la perspectiva fonamental de la filosofia, per tractar problemes complexos de manera crítica, creativa i transformadora.</p>
<p>Una de les funcions educatives de la filosofia, en el seu intent per pensar de manera sistemàtica i atenent els seus aspectes essencials, qüestions de molts diversos tipus, és la de contribuir a l'assoliment d'un enteniment integral, sistèmic, interdisciplinari i transdisciplinari d'assumptes com els de l'especificitat i identitat humana, la naturalesa última del cosmos, les condicions i conseqüències de la investigació científica, els nous entorns mediàtics i comunicatius i altres qüestions, la incidència global de les quals condiciona avui a diversos nivells la nostra vida. Així, la naturalesa complexa i global dels problemes ecosocials, dels processos econòmics i polítics, o dels fenòmens lligats al desenvolupament tecnològic i la digitalització de l'entorn, entre altres, poden entendre's millor a través d'una anàlisi en què s'integrin dades i explicacions científiques al costat de</p>

concepcions filosòfiques de naturalesa antropològica, ètica, política o estètica. De manera anàloga, l'ontologia i l'epistemologia filosòfiques constitueixen un marc disciplinar idoni per plantejar assumptes relatius a la relació entre concepcions culturals diverses, a la vinculació problemàtica i enriquidora entre el local i el global, a les controvèrsies científiques, o a la connexió entre els múltiples i cada vegada més especialitzats camps del saber i l'experiència humana. En tots els casos es tracta de promoure un tipus de comprensió complexa, interdisciplinària, organitzada en categories i filosòficament orientada, de problemes, qüestions i projectes de naturalesa global; comprensió aquesta que ha de servir a l'alumne per afrontar amb esperit crític i transformador els reptes del segle XXI.

Aquesta competència específica es connecta amb els descriptors següents: CCL2, CCL3, CPSAA4, CC1, CC3, CC4, CCEC1.

CE 8 Analitzar problemes ètics i polítics fonamentals i d'actualitat, mitjançant l'exposició crítica i dialèctica de diferents posicions filosòficament pertinents en la interpretació i resolució d'aquests, per desenvolupar el judici propi i l'autonomia moral.

Una de les característiques distintives de la filosofia és la seva doble dimensió teòrica i pràctica, per la qual no sols cerca comprendre els problemes relatius a l'entitat, valor i sentit de la realitat i l'existència humana, sinó també i d'acord amb això, aclarir i proposar raonadament principis i criteris amb què regir accions, tant individuals com col·lectives, ajustant-les a ideals i valors que estan sempre en procés de revisió crítica. L'ètica i la filosofia política, com les dues principals disciplines pràctiques de la filosofia, exigeixen, així, un aprenentatge de conceptes, marcs teòrics i tècniques de treball individual i grupal en el qual l'anàlisi de problemes pràctics fonamentals i relacionats amb el nostre present, com ara els relatius a l'assoliment de la cohesió social, la lluita contra la malaltia i la fam, la consecució de la corresponsabilitat en les cures, els desafiaments ecosocials o el compliment dels drets humans o la resistència enfront de qualsevol forma de violència, en formen part consubstancial. Per tant, convé tenir en compte que a l'hora de tractar tals problemes, l'ètica i la filosofia política, lluny de qualsevol adoctrinament dogmàtic, exigeixen sotmetre a examen totes les concepcions i sistemes de valors racionalment plausibles, de manera que sigui l'alumne el que, de forma argumentada i consistent amb criteris vàlids i assumits per ell, a través de la recerca personal i en el curs de la interacció i el diàleg amb els altres descobreixi els principis i actituds que li són propis, reconeixi i ponderi aquells que constitueixen la moral vigent i desenvolupi de manera conscient, lliure i responsable els judicis ètics i polítics propis, com també els valors i actituds corresponents.

Aquesta competència específica es connecta amb els descriptors següents: CCL5, CPSAA1.2, CC1, CC2, CC3, CC4, CE1.

CE 9 Desenvolupar la sensibilitat i la comprensió crítica de l'art i altres manifestacions i activitats amb valor estètic mitjançant l'exercici del pensament filosòfic sobre la bellesa i la creació artística, per contribuir a l'educació dels sentiments i al desenvolupament d'una actitud reflexiva respecte al llenguatge i sentit de les imatges.

El desenvolupament de la sensibilitat i la facultat d'apreciació estètica és part consubstancial de la formació de la personalitat humana i resulta més enriquidor encara quan se'l vincula a l'exercici intel·lectual de la reflexió filosòfica. La relació entre el filosòfic i l'estètic pot donar-se, almenys, en dos sentits: quant al caràcter pròpiament estètic i emocional que es pot atribuir al ple exercici de la racionalitat teòrica i en tant aquest mateix exercici, aplicat a l'anàlisi dels objectes i fenòmens estètics, pugui coadjuvar a l'apreciació intel·lectual i emocional d'aquests. En aquest sentit, la pràctica filosòfica pot ser, aquí, un vehicle idoni per promoure una relació harmoniosa entre raons i emocions, contribuint a una autèntica educació emocional en els dos sentits abans assenyalats: ressaltant el moment estètic de la pròpia experiència filosòfica, tant en el contingut com en les maneres d'expressió i reflexionant expressament sobre allò que és bell i les emocions superiors que l'acompanyen, tant en l'art com en altres activitats humanes. Per altra banda, l'exercici del pensament filosòfic sobre la bellesa i les seves mediacions estètiques proporciona un marc de recerca i reflexió crítica sobre les funcions expressives, representatives, reflexives i transformadores de l'art, com també sobre la rellevància i influència actual de la cultura audiovisual i de la imatge, entenent-la no sols com a mitjà de transmissió d'idees, sinó també com a lloc propi de pensament i de la creació cultural.

Aquesta competència específica es connecta amb els descriptors següents: CPSAA3.1, CC2, CC3, CCEC2, CCEC3.1, CCEC3.2.

criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb aclariments orientatius per desenvolupar-los.

CE 1 Identificar problemes i formular preguntes sobre el fonament, valor i sentit de la realitat i l'existència humana, a partir de l'anàlisi i interpretació de textos i altres formes d'expressió filosòfica i cultural, per reconèixer la radicalitat i transcendència de tals qüestions, així com la necessitat d'afrontar-les per desenvolupar una vida reflexiva i conscient de si.
--

CA 1.1 Reconèixer la radicalitat i transcendència dels problemes filosòfics mitjançant el seu reconeixement, anàlisi i reformulació en textos i altres mitjans d'expressió, tant filosòfics com literaris, històrics, científics, artístics o relatius a qualsevol altre àmbit cultural.
--

- | |
|--|
| <ul style="list-style-type: none">- Reconèixer la radicalitat i transcendència dels problemes filosòfics a partir de l'anàlisi de les produccions de diferents àmbits d'expressió. |
| <ul style="list-style-type: none">- Analitzar i reformular els problemes filosòfics a partir de textos diversos i d'altres mitjans d'expressió. |
| <ul style="list-style-type: none">- Produir, per escrit i oralment, reflexions a partir de la comprensió dels problemes filosòfics nuclears. |

CE 2 Cercar, gestionar, interpretar, produir i transmetre correctament informació relativa a qüestions filosòfiques, a partir de l'ús contrastat i segur de fonts, l'ús i anàlisi rigorosa d'aquestes i l'ús de procediments elementals de recerca i comunicació, per desenvolupar una actitud indagadora, autònoma, rigorosa i creativa en l'àmbit de la reflexió filosòfica.

CA 2.1 Demostrar un coneixement pràctic dels procediments elementals de la recerca filosòfica a través de tasques com la identificació de fonts fiables, la cerca eficient i segura d'informació i la correcta organització, anàlisi, interpretació, avaluació, producció i comunicació d'aquesta, tant digitalment com per mitjans més tradicionals.

- | |
|---|
| <ul style="list-style-type: none">- Demostrar un coneixement pràctic dels procediments elementals de la recerca filosòfica, a través de la lectura de textos i de la recerca bibliogràfica i digital. |
| <ul style="list-style-type: none">- Cercar informació en relació amb les temàtiques, els problemes filosòfics, els autors i autores de la història, de manera eficient i segura. |
| <ul style="list-style-type: none">- Identificar fonts fiables de dades. |
| <ul style="list-style-type: none">- Organitzar, analitzar, interpretar, avaluar, produir i comunicar informació filosòfica digitalment i per a mitjans tradicionals. |
| <ul style="list-style-type: none">- Analitzar models de procediments d'elaboració filosòfica per reproduir-los en la seva tasca. |
| <ul style="list-style-type: none">- Utilitzar els procediments fiables en la recerca d'investigació i fer ús de les normes de citació. |

CA 2.2 Desenvolupar una actitud indagadora, autònoma i activa en l'àmbit de la reflexió filosòfica, mitjançant el disseny, l'elaboració i la comunicació pública de productes originals, com ara treballs de recerca, dissertacions o comentaris de text.

- | |
|--|
| <ul style="list-style-type: none">- Indagar de forma autònoma i activa en l'àmbit de la reflexió filosòfica. |
| <ul style="list-style-type: none">- Dissenyar, elaborar i comunicar públicament treballs de recerca, dissertacions o comentaris de text. |
| <ul style="list-style-type: none">- Elaborar i estructurar la informació en processos de recerca per tal de desenvolupar produccions pròpies en diferents registres. |

CE 3 Usar i valorar adequadament arguments i estructures argumentals, a partir de la seva anàlisi tant formal com informal, per produir i apreciar diferents tipus de discurs de manera rigorosa i evitar maneres dogmàtiques, fal·lacies i esbiaixades de sostenir opinions i hipòtesis.
--

CA 3.1 Produir i avaluar discursos argumentatius, orals i escrits, sobre qüestions i problemes filosòfics, demostrant un ús correcte de normes i pautes lògiques, retòriques i argumentatives.
- Conèixer i usar adequadament els mecanismes de l'argumentació: ús correcte de les normes i pautes lògiques i retòriques.
- Identificar els diferents tipus de discursos i evitar estructures argumentals fal·laces i dogmàtiques.
- Produir i avaluar amb rigor discursos argumentatius sobre problemes filosòfics.
CA 3.2 Detectar i evitar maneres dogmàtiques, fal·laces i esbiaixades de sostenir opinions i hipòtesis, explicant la naturalesa o mecanismes d'aquests biaixos i fal·làcies.
- Detectar opinions i hipòtesis dogmàtiques, fal·laces o esbiaixades.
- Explicar els mecanismes de les fal·làcies i els biaixos argumentatius.
CA 3.3 Reconèixer la importància de la cooperació, el compromís amb la veritat, el respecte a la pluralitat i el rebuig de tota actitud discriminatòria o arbitrària, aplicant aquests principis a la pràctica argumentativa i al diàleg amb els altres.
- Aplicar a la pràctica de l'argumentació el compromís amb la veritat, el respecte a la pluralitat i el rebuig d'actituds discriminatòries i arbitràries.
- Dialogar amb una actitud cooperativa i seguint els principis propis de l'argumentació.
- Reconèixer espais de diàleg cooperatiu a la nostra societat on es puguin posar en pràctica el compromís amb la veritat i el respecte a la pluralitat.

CE 4 Practicar l'exercici del diàleg filosòfic de manera rigorosa, crítica, tolerant i empàtica, interioritzant les pautes ètiques i formals que aquest requereix, mitjançant la participació en activitats grupals i a través del plantejament dialògic de les qüestions filosòfiques, per promoure el contrast i intercanvi d'idees i l'exercici d'una ciutadania activa i democràtica.

CA 4.1 Promoure el contrast i intercanvi d'idees i la pràctica d'una ciutadania activa i democràtica a través de la participació en activitats grupals i l'exercici del diàleg racional, respectuós, obert, constructiu i compromès amb la recerca de la veritat, sobre qüestions i problemes filosòficament rellevants.
- Participar en activitats grupals contrastant i intercanviant idees i practicant una ciutadania activa i democràtica.
- Valorar i aplicar la pràctica d'una ciutadania activa i democràtica com un element clau en la recerca de la veritat.
- Dialogar sobre qüestions i problemes filosòficament rellevants de forma racional, respectuosa i constructiva.

CE 5 Reconèixer el caràcter plural de les concepcions, idees i arguments entorn de cadascun dels problemes fonamentals de la filosofia, mitjançant l'anàlisi crítica de diverses tesis rellevants respecte a aquests, per generar una concepció complexa i no dogmàtica d'aquestes qüestions i idees i una actitud oberta, tolerant, amb capacitat de consens i compromesa amb la resolució racional i pacífica dels conflictes.

CA 5.1 Generar una concepció complexa i no dogmàtica dels problemes filosòfics mitjançant l'anàlisi crítica de tesis filosòfiques diferents i oposades entorn d'aquests.
- Analitzar críticament tesis diverses sobre els diferents problemes filosòfics.
- Concebre de forma complexa i no dogmàtica els problemes filosòfics.
- Analitzar i valorar tesis oposades per desenvolupar una actitud tolerant i la capacitat de consens.
- Identificar, visibilitzar i explicar idees, valors i concepcions de la realitat que han estat històricament silenciades, relegades o ocultades.
CA 5.2 Comprendre i exposar diferents tesis i teories filosòfiques com a moments d'un procés dinàmic i sempre obert de reflexió i diàleg, a través de l'anàlisi comparativa dels arguments, principis, metodologies i enfocaments d'aquestes tesis i teories.

- Analitzar les tesis i teories filosòfiques com a moments d'un procés dinàmic i des d'una perspectiva global.
- Comparar les metodologies i enfocaments de les teories filosòfiques en la perspectiva d'un procés obert de reflexió i diàleg.
- Investigar en relació amb les teories filosòfiques contemporànies i comprendre el seu paper dins de la tradició filosòfica.

CE 6 Comprendre les principals idees i teories filosòfiques dels més importants pensadors i pensadores, mitjançant l'examen crític i dialèctic de les mateixes i dels problemes fonamentals als quals aquestes responen, per generar un concepció rigorosa i personal del que significa la filosofia, de la seva riquesa i influència cultural i històrica i de la seva aportació al patrimoni comú.

CA 6.1 Prendre consciència de la riquesa i influència del pensament filosòfic identificant i analitzant les principals idees i teories filosòfiques en textos o documents pertanyents a àmbits culturals, així com posant-les en relació amb experiències, accions o esdeveniments comuns i d'actualitat.

- Identificar la influència del pensament filosòfic en experiències, accions o esdeveniments comuns i d'actualitat.
- Analitzar la presència de les principals idees i teories filosòfiques en textos o documents de diferents àmbits.
- Valorar el pensament filosòfic com a eina per entendre el nostre present.

CA 6.2 Adquirir i demostrar un coneixement significatiu de les idees i teories filosòfiques d'alguns dels més importants pensadors i pensadores de la història, mitjançant la seva aplicació i l'anàlisi crítica en el context de la pràctica individual o col·lectiva de la indagació filosòfica.

- Aplicar el coneixement de les idees i teories filosòfiques en la pràctica de la recerca filosòfica, individual o col·lectivament.
- Analitzar críticament les idees i teories filosòfiques dels més importants pensadors i pensadores de la història.
- Formular preguntes i desenvolupar reflexions referides a la vida quotidiana des d'una perspectiva filosòfica.

CE 7 Adquirir una perspectiva global, sistèmica i transdisciplinària en el plantejament de qüestions fonamentals i d'actualitat, analitzant i categoritzant els seus múltiples aspectes, distingint el més substancial de l'accessori i integrant informació i idees de diferents àmbits disciplinaris, des de la perspectiva fonamental de la filosofia, per tractar problemes complexos de manera crítica, creativa i transformadora.

CA 7.1 Afrontar qüestions i temes complexos, de caràcter fonamental i d'actualitat, de manera interdisciplinària, sistèmica i creativa, utilitzant conceptes, idees i procediments provinents de diferents camps del saber i orientant-los i articulant-los críticament des d'una perspectiva filosòfica.

- Utilitzar conceptes, idees i procediments de diferents àmbits donant-los una orientació filosòfica.
- Articular críticament qüestions i problemes complexos de caràcter fonamental, amb una perspectiva filosòfica, mostrant creativitat, sistematicitat i interdisciplinarietat.
- Articular críticament qüestions i problemes complexos d'actualitat, amb una perspectiva filosòfica.

CE 8 Analitzar problemes ètics i polítics fonamentals i d'actualitat, mitjançant l'exposició crítica i dialèctica de diferents posicions filosòficament pertinents en la interpretació i resolució d'aquests, per desenvolupar el judici propi i l'autonomia moral amb una mirada igualitària, justa i amb perspectiva de gènere.

CA 8.1 Desenvolupar el propi judici i l'autonomia moral mitjançant l'anàlisi filosòfica de problemes ètics i polítics fonamentals i d'actualitat, considerant les diferents posicions en disputa i elaborant,

argumentant, exposant i sotmetent al diàleg amb els altres les pròpies tesis sobre aquest tema des de el respecte i la flexibilitat.
- Analitzar filosòficament problemes ètics fonamentals i d'actualitat.
- Analitzar filosòficament problemes polítics i socials, fonamentals i d'actualitat.
- Argumentar entorn a diferents posicions en relació amb tesis ètiques i polítiques.
- Analitzar textos breus d' alguns dels filòsofs representants de les principals teoritzacions ètiques i sobre el desenvolupament moral de l' individu.
- Identificar la funció, característiques i principals interrogants de la Filosofia política, utilitzant amb rigor el vocabulari específic.
- Reflexionar, argumentant les seves pròpies idees, sobre las possibilitades del pensament utòpic.

CE 9 Desenvolupar la sensibilitat i la comprensió crítica de l'art i altres manifestacions i activitats amb valor estètic mitjançant l'exercici del pensament filosòfic sobre la bellesa i la creació artística, per contribuir a l'educació dels sentiments i al desenvolupament d'una actitud reflexiva respecte al llenguatge i sentit de les imatges.

CA 9.1 Generar un adequat equilibri entre l'aspecte racional i l'emotiu en la consideració dels problemes filosòfics, especialment els referits a l'àmbit de l'estètica, a través de la reflexió expressa entorn de l'art i a altres activitats o experiències amb valor estètic i l'anàlisi del paper de les imatges i el llenguatge audiovisual en la cultura contemporània.
- Reflexionar entorn de l'art i les diferents activitats i experiències estètiques.
- Analitzar críticament el paper de les imatges i el llenguatge audiovisual en la cultura contemporània.
- Identificar i descriure les característiques que fan que una creació sigui considerada una manifestació artística.
- Argumentar la relació entre els productes artístics i el pensament crític i analitzar el seu paper transformador de la societat.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. LA FILOSOFIA I L'ÉSSER HUMÀ
1. La reflexió filosòfica entorn de la pròpia filosofia
- Característiques i concepcions del saber filosòfic. Breu recensió històrica de la filosofia. Les divisions tradicionals de la filosofia i les àrees actuals de recerca. Vigència i utilitat de la filosofia: la importància de filosofar entorn dels reptes del s. XXI.
- La filosofia en relació amb altres camps del saber i l'activitat humana.
- Mètodes i eines bàsics del filòsof: l'ús i anàlisi crítica de fonts; la comprensió i interpretació de documents filosòfics; la identificació de problemes filosòfics en altres àmbits de la cultura; el pensament i el diàleg argumentatiu; la recerca i la dissertació filosòfica.
- La discriminació social, de gènere, cultura i edat en la tradició filosòfica.
2. L'ésser humà com a subjecte i objecte de l'experiència filosòfica
- La filosofia i l'existència humana.
- El debat sobre la gènesi i definició de la naturalesa humana: especificitat natural i condicionants històrics i culturals. Concepcions filosòfiques de l'ésser humà.
- Les implicacions filosòfiques de l'evolució. La dialèctica naturalesa-cultura en el procés d'antropogènesi.
- L'estructura psicosomàtica de la personalitat: sensibilitat, emotivitat, desitjos i volició, les facultats cognitives. Consciència i llenguatge.

B. CONEIXEMENT I REALITAT	
1. El problema filosòfic del coneixement i la veritat	
-	El coneixement: definició, possibilitat i límits. Teories de la veritat. La desinformació i el fenomen de la «postveritat».
-	Les teories del coneixement: formes de racionalisme, empirisme i altres teories.
-	El raonament i l'argumentació. L'argumentació informal. Nocions de lògica formal. La detecció de fal·làcies i biaixos cognitius.
-	El saber científic: definició, demarcació i metodologies científiques. La filosofia de la ciència: naturalesa, problemes i límits del coneixement científic.
-	Altres maneres de saber: el problema del saber metafísic; les creences religioses; la raó poètica; el saber comú.
-	La dimensió social i política del coneixement. Coneixement, poder i interès. La tecnociència contemporània. El paper de la dona en la ciència i en els altres sabers.
2. La qüestió de la naturalesa última de la realitat	
-	El problema del real. Aparença i realitat. La qüestió de les realitats virtuals.
-	Unitat i pluralitat. Categories i maneres de ser. Entitats físiques i objectes ideals: el problema dels universals.
-	El problema ment-cos. La filosofia de la ment i el debat entorn de la intel·ligència artificial.
-	El problema filosòfic del temps i el canvi. El problema del determinisme. Necessitat, atzar i llibertat.
-	El problema filosòfic de l'existència de Déu. Teisme, ateisme i agnosticisme.
C. ACCIÓ I CREACIÓ	
1. L'acció humana: filosofia ètica i política	
-	El problema ètic: com hem d'actuar. Ser i haver de ser. La deliberació moral. Les condicions del judici i el diàleg ètic.
-	La possibilitat d'una ètica racional. Cognitivisme i emotivisme. El debat entorn del relativisme moral. El repte d'una ètica universal de mínims.
-	Les principals respostes al problema ètic: ètiques conseqüencialistes, ètiques del deure i ètiques de la virtut. La moral amoral de Nietzsche. Ètiques de la cura. Ètica mediambiental. Ètiques aplicades.
-	Els drets humans: el seu gènesi, legitimitat i vigència actual. Les diferents generacions de drets humans.
-	Grans qüestions ètiques del nostre temps: la desigualtat i la pobresa; la igualtat efectiva de drets entre homes i dones; la guerra, el terrorisme i altres formes de violència; els drets de la infància; la discriminació i el respecte a les minories; els problemes ecosocials i mediambientals; els drets dels animals.
-	L'home com a ésser social. Definició del polític. Legalitat i legitimitat. La qüestió filosòfica de la justícia.
-	El fonament de l'organització social i del poder polític. Teories de l'origen sobrenatural versus teories contractualistes. La reflexió filosòfica entorn de la democràcia.
-	El diàleg entorn dels principis polítics fonamentals: igualtat i llibertat; individu i Estat; treball, propietat i distribució de la riquesa. El debat polític contemporani: liberalisme, utilitarisme i comunitarisme.
-	Ideals, utopies i distopies. Els moviments socials i polítics. El feminisme i la perspectiva de gènere en la filosofia.
2. La reflexió filosòfica entorn de la creació artística	

- Definició, àmbits i problemes de l'estètica: art, bellesa i gust. La relació de l'estètic amb altres àmbits de la cultura. Ètica i estètica. El paper polític de l'art.
- Teories clàssiques i modernes sobre la bellesa i l'art. Teories i problemes estètics contemporanis. La reflexió entorn de la imatge i la cultura audiovisual.
- L'estètica filosòfica i la capacitat simbòlica de l'ésser humà. L'art com a instrument de comprensió i expressió simbòlica de la realitat.
- El sentiment, l'experiència i el judici estètic. La bellesa. Creació artística i societat. L'art com a crítica de la realitat.
- La filosofia i l'art. La filosofia i la literatura. La filosofia i la música.